

тизм перестає діяти і відновлюється, коли елементи цього матеріалу засвоються. Дане явище широко відоме при підготовці спортсменів, наприклад, плавців, які на початку погіршують свою швидкість при відробки нових елементів.

Особливою незручністю для тренера є ще те, що студенти можуть мати різний рівень підготовки. Тому необхідно мати основні та додаткові завдання різного рівня складності для забезпечення більш динамічного тренінгу. Наприклад, це було помітно при проведенні тренінгу в групі, куди входили студенти двох факультетів — іноземних мов та історичного (березень-квітень 2007 р., ТНПУ ім. В. Гнатюка).

Треба зауважити, що студенти, які з тии чи інших причин міняли тренерів під час програми (наприклад, зміна комп'ютерного класу через нестачу місць), не встигали виконати портфоліо в тому обсязі, як уся група. Якщо студент не зміг адаптуватися на протязі двох модулів, рекомендується для нього повторити тренінг з початку.

Також при проведенні семінару серед викладачів (тренінг викладачів 12 лютого 2007 р., ТНПУ ім. В. Гнатюка) з'ясувалося, що більшість жінок цього семінару запропоновані приклади дій студентів під час навчання класифікували як розуміння та використання, тоді як чоловіки згадані дії оцінили відповідно як аналіз та синтез. У результаті напрошується висновок, котрий торкається питання про різність сприйняття та оцінювання викладачами вправ залежно від статі студентів. Цей фактор необхідно враховувати при впровадженні вказаної програми.

Висновки. Роблячи аналіз трьох пірамід — Блума, питань та потреб за Маслоу, робимо висновок, що вони мають певну ієрархічну відповідність, тобто елементи однієї піраміди існують завдяки існуванню елементів інших пірамід відповідного рівня, що дає глибше розуміння елементів вказаних пірамід. Це необхідно враховувати при впровадженні програми «Intel® Навчання для майбутнього».

Для наповнення проекту конкретними даними рекомендується використовувати морфологічний аналіз та синтез, які застосовуються в науці та техніці.

Запропоновано представляти назву так, щоб поштовх думок здійснювався в бік фантазії, тобто за межі реальності (наприклад, використання назв та дій фантастичних героїв, казок, легенд, фентезі), в ключових і тематичних питаннях використовувати поняття, котрі не позначають окремі конкретні предмети, яких безпосередньо не можна побачити, почути або торкнутися, та схему викладання матеріалу з використанням піраміду потреб за Маслоу.

Проаналізовані методи та засоби приведення групи в творчий продуктивний стан через використання особливостей структури та динаміки організації групи. Також частково були порушені питання щодо неоднорідності початкової підготовки членів тренінгу, які мають різні кола інтересів. Вказаний напрямок потребує подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жалдак М. І., Машбиць Ю. І. Intel Навчання для мабутнього. — К.: Нора-прінт, 2005.
2. Морзе Н., Дементівська Н. Intel Навчання для мабутнього. Методичні рекомендації — Intel Corporation, 2005.
3. Нагорняк С. Г., Луцив І. В. Предохранительные механизмы металлообрабатывающего оборудования. — К.: Техніка. — 1992. — 71 с.
4. Фрэнкин Р. Мотивация поведения. — СПб.: Питер, 2003. — 651 с.
5. История древнего Рима / Под. ред. А. Г. Бокшанина, В. И. Кузищина. — М.: Высшая школа, 1971. — 496 с.
6. Паркинсон С. Законы Паркинсона. — М.: Прогресс, 1989.
7. Берн Э. Лидер и группа. О структуре и динамике организации групп. — Екатеринбург: Литур, 2000.

Оксана КАРАБІН

ПЕРСПЕКТИВНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У статті розглянуті й узагальнені методи навчання на сучасному етапі та запропоновані методи для підвищення рівня сформованості інформаційної культури майбутніх учителів.

Одним з перспективних напрямків удосконалення якості навчального процесу у вищій школі вважають інформатизацію, яка покликана значно підвищити рівень підготовки професійних кадрів і забезпечити формування в студентів інформаційної культури. Остання створюється не сама по собі і не заради себе самої, а є інструментом у руках людини для її всебічного розвитку, виявлення її творчих талантів. Інформаційна культура містить у собі такі моменти, як необхідний і достатній обсяг повідомлень, їхня оптимальна надмірність, високі естетичні переваги, соціальна значимість, пізнавальна, моральна цінність та ін. Ядром інформаційної культури є інформаційна діяльність людей, для формуванні якої сприяють методи організації навчального процесу.

В епоху державного і духовного відродження України пріоритетна роль належить високоосвіченим людям. Особа формується у певному соціальному середовищі, водночас впливаючи на економічні, ідеологічні, загально-культурні особливості життя суспільства. В умовах соціальної перебудови значно зростає роль суб'єктивного фактора, вплив цілеспрямованої діяльності людини на громадське життя. Тому розвиток суспільства значною мірою залежить від людей в сфері освіти.

Інформатизація і комп'ютеризація сучасного суспільства призводять до значного підвищення ролі інформатики як навчальної дисципліни. Різко збільшуються обсяги інформації, яку необхідно сприймати і переробляти людині як у процесі професійної діяльності, так і в повсякденному житті. Інформація стає реальною продуктивною силою, від її кількості та якості залежить результат багатьох виробничих і невиробничих процесів. Комп'ютер став масовим засобом професійної діяльності не тільки в інженерній і природничо-науковій сфері, а й у гуманітарній галузі, бізнесі, економіці, створеній системі комунікацій.

Удосконалення системи освіти є однією із складових відродження інтелектуального і духовного потенціалу нації, умовою виходу вітчизняної науки, техніки і культури на світовий рівень. Згідно з Законом України «Про освіту» метою освіти є «всебічний розвиток як особливості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями» [3, 4]. На нашу думку, досягнення цього можливе за умов широкого застосування у навчально-виховному процесі оптимального набору методів навчання.

Метою статті є аналіз узагальнення і осмислення досвіду використання методів навчання на сучасному етапі.

Розкриття сутності методів навчання вимагає наукового визначення поняття «метод», оскільки тлумачення поняття «наука» є важливим елементом її методології, який дає змогу намітити шляхи дослідження педагогічних процесів та явищ. Почнемо із загального тлумачення слова «метод». Метод діяльності — це спосіб її здійснення, який веде до досягнення поставленої мети. Обираючи правильний метод, ми впевнено і найкоротшим шляхом отримуємо бажаний результат. Людством накопичена велика кількість методів діяльності, але безперервне ускладнення завдань та поява нових можливостей вимагає постійного оновлення методів їх вирішення.

Поняття «метод навчання» дуже складне, що зумовлюється надзвичайною багатогранністю процесу, який має відображати ця категорія. Г. Вашенко подав зміст загальних методів навчання і їх класифікацію. На його думку, метод навчання — це засіб або система засобів, свідомо вживаних для досягнення тих спеціальних завдань, що містить у собі навчальний процес [2, 103].

Методи навчання оцінюються в педагогіці як один із найважливіших компонентів загальної структури навчально-виховного процесу. Однак у дидактиці існує проблема наукових дефініцій методів навчання.

Наприклад, А. М. Алексюк розглядає методи навчання з позиції нерозривної єдності мети, засобу і результату. Е. І. Моносзон розуміє під методами навчання способи роботи педагога, за допомогою яких він керує діяльністю учнів. Ю. К. Бабанський визначає методи навчання як способи взаємопов'язаної діяльності, спрямовані на досягнення поставлених навчально-виховних завдань. Збагнути суть методу, не враховуючи різних його сторін, важно, а прагнути ввести в одне визначення всієї істотної ознаки неможливо. Цим зумовлюється необхідність сукупності різ-

них визначень, що й дозволяє наблизитися до пізнання методів навчання у всьому багатстві їх змісту.

Деякі автори, наприклад, Н. Є. Мойсеюк, І. П. Підласий, виокремлюють дві складові частини методу: об'єктивну і суб'єктивну. Об'єктивна зумовлена постійними положеннями, обов'язково присутніми в будь-якому методі, незалежно від того, який педагог їх використовує, а суб'єктивна — особистістю педагога, його творчістю, педагогічною майстерністю, конкретними організаційними, змістовими, методичними та матеріально-технічними обставинами. Сам по собі метод і нехороший, і непоганий. Ефективність кожного методу залежить від суб'єктивної частини, тобто насамперед від педагогічного мистецтва, натхнення, творчості, прояву особистісного «Я».

Будь-який правильний метод навчання, вказував К. Д. Ушинський, від відомого повинен переходити до невідомого, а не навпаки. При такому методі навчання збуджується самостійна робота учня, яка становить основу всякого вчення. Відомий педагог підкреслював, що метод — це інструмент в руках вчителя, який служить не тільки для введення тих чи інших істин в голову дітей, а й для керівництва за спостереженням й мисленням учнів під час вивчення ними предметів і явищ навколишнього середовища. Отже, ми переконуємося у провідному значенні методів навчання в організації навчально-виховного процесу. Недаремно в Законі України «Про освіту» зазначено, що педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право на вільний вибір методів, виявлення педагогічної ініціативи [3, 6].

У сучасних умовах накопичено достатній дослідницький матеріал і тому з'явилися реальні можливості для узагальнення та систематизації уявлень про методи навчання. Дослідженнями встановлено, що усвідомлення цілісного підходу до класифікації методів навчання має особливе значення у здійсненні практичних завдань оптимізації їх вибору. В дидактиці існує декілька класифікацій методів навчання, ає майже всі вони будуються на основі однієї з істотних ознак методу навчання і кожна з них може бути оптимальною лише стосовно окремих сторін навчально-виховного процесу.

Значний інтерес становить класифікація, що враховує характер діяльності педагога та учнів. З точки зору діяльності педагога методи навчання є як методом керування і включають інформаційні методи і методи керування пошуковою діяльністю. З точки зору учня методи навчання — це методи учіння, а саме методи репродуктивні і продуктивні (М. М. Левіна). Згідно з цією концепцією інформаційні методи з боку вчителя можна зіставляти з репродуктивною діяльністю учнів, а керування пошуковою діяльністю — з їхньою продуктивною діяльністю.

У педагогіці існує також поділ методів навчання на групи відповідно до етапів процесу навчання (методи сприймання й осмислення нового матеріалу, його закріплення, вироблення навичок і умінь, застосування на практиці, перевірка та оцінка знань), інакше кажучи, залежно від тих дидактичних цілей, що вирішуються у процесі навчання. Такий поділ дидактичних методів корисний тим, що націлює на свідоме та творче застосування різних методів навчання відповідно до конкретних дидактичних ситуацій, в основі яких лежать конкретні цілі. Проте такий поділ методів на групи надмірно акцентує увагу не на єдності навчального процесу, а на регулюванні його, адже більшість методів стосується всіх етапів навчального процесу, а не лише окремих його ланок. Як відомо, методи навчання є системними об'єктами, які об'єднують взаємопов'язані дії вчителя та учнів, спрямовані на виконання освітньої, розвиваючої, виховної і контролюючої функцій.

Розглянемо класифікацію методів навчання, розроблену Ю. К. Бабанським. Вона має два варіанти:

- методи організації і проведення навчально-пізнавальної діяльності (словесні, наочні, проблемно-пошукові, індуктивно-дедуктивні); методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (пізнавальні ігри, навчальні дискусії, емоційний вплив педагогів, заохочення навчальної діяльності, покарання); методи контролю і самоконтролю в навчанні (опитування, письмові роботи, тестування, контрольні лабораторні роботи, контрольні практичні роботи, машинний контроль, самоконтроль);
- методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання та мотивації учіння; методи контролю і самоконтролю в навчанні; бінарні методи навчання.

На нашу думку, питання оптимального вибору методів навчання є одним з найактуальніших у педагогічній науці. Формуванню інформаційної культури майбутніх учителів сприяє реалізація комп'ютерних технологій навчання, використовуваних у рамках наступних методів:

- інформаційний метод, що припускає здійснення пізнавальної діяльності;
- метод комп'ютерного моделювання, що розвиває пізнавальну діяльність, засновану на використанні математичних і логіко-лінгвістичних моделей;
- метод автоматизованого навчання і контролю знань, що розвиває пізнавальну діяльність на основі використання автоматизованих навчальних систем, систем тестування і мультимедіа;
- ігрові методи, які розвивають пізнавальну діяльність на основі застосування комп'ютерних ділових ігор, експертних систем.

Висновки. У вищій школі кількість і розмаїтість інформаційних ресурсів швидко збільшується, й одночасно ростуть обсяги і рівень складності знань та умінь інформаційної культури, що призводить до визначення рівня сформованості інформаційної культури майбутніх учителів та розробки її методики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі. — К., 1981. — 51 с.
2. Вашенко Г. Загальні методи навчання. — К., 1997. — 103 с.
3. Закон України «Про освіту» // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. — 2003. — №17.
4. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. — К., 1999. — 176 с.
5. Педагогіка / Под ред. Ю.К. Бабанського. — М., 1983
6. Фіцула. М. М. Педагогіка. — К., 2000. — 130 с.
7. Ярмаченко М. Д. Основні педагогічні категорії // Педагогіка і психологія. — 1998. — №4.

Любов КАРТАШОВА

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ОСНОВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Розглянуто один з можливих варіантів реалізації індивідуального підходу до навчання студентів вищого навчального закладу, який відрізняється від відомих, з одного боку, більшою детермінованістю процесу освіти індивідуальної траєкторії навчання, а з іншого — наданням студенту права вибору теми і, певною мірою, змісту освіти.

Головною метою навчання студентів мовних спеціальностей дисципліни «Інформаційні технології навчання» в Київському національному лінгвістичному університеті (КНЛУ) є надання знань, умінь та формування навичок, які дозволять майбутньому вчителю іноземної мови використовувати персональний комп'ютер (ПК) для вирішення професійних завдань: застосування у науковій та творчій діяльності; робота з документами, підготовка методичних матеріалів та засобів унаочнення, пошук та обробка інформації.

До 2004/2005 навчального року в університеті система підготовки майбутнього вчителя іноземних мов з використанням інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) була побудована за традиційною схемою. У рамках цієї схеми дуже складно було враховувати особистісні якості студентів: швидкість сприймання навчального матеріалу, тривалість довільної уваги, реактивність нервової системи загалом, початковий рівень підготовки з дисципліни. Не враховувались значні відмінності у рівнях знань та умінь студентів, які прийшли на перший курс навчання. При вивченні ІКТ ця проблема проявляється більш виразно, ніж при навчанні інших дисциплін. Традиційною системою навчання також недостатньо враховувалась і професійна спрямованість навчально-виховного процесу, не створювались передумови для подолання студентами психологічного бар'єру роботи із засобами ІКТ, розвитку здатності до самостійності, самореалізації та інших особистісних якостей.

Первинним поштовхом до розуміння необхідності докорінної модифікації всіх складових навчально-виховного процесу було усвідомлення того, що врахування індивідуальних особливостей розвитку та суб'єктного досвіду кожного суб'єкта навчання нерозривно пов'язане з урахуванням загальних вікових та соціальних особливостей студентів як соціальної групи.